

I. PROSTITUCIJA SE NE MOŽE NAZVATI POTREBNOM NI KORISNOM

Čitao sam u nekoj reviji¹ da su mnogi crkveni umovi smatrali meretricij ili prostituciju korisnom i nužnom. Pisac članka u toj reviji naziva svaki pokušaj i svako nastojanje da se prostitucija dokine (abolicionizam) naivnom utopijom. Je li i Sv. Toma mislio da se prostitucija može dopustiti² ili barem slobodno trpjeti³? Može li se sa socijalnog gledišta prostitucija smatrati korisnom i nužnom? Smijemo li legalizaciju prostitucije ubrajati u pozitivne, dosljedno nedozvoljene načine sudjelovanja u zlu? Smije li se barem iznimno, tolerirati?

ODGOVOR

Temeljno je pitanje ovo: morali se prostitucija kvalificirati kao čin koji je po svom sadržaju, po materiji ili po objektu (u odnosu prema razumnoj ljudskoj naravi i prema volji Božjoj), kao vrijedan osude od razuma i od vjere? Zanima nas pitanje s moralnog gledišta. Ključ rješenja fenomena prostitucije nije prvotno u higijenskim mjerama predostrožnosti već u snazi čovječje slobodne volje, moralnog odgoja i moralne svijesti.

Prostitucija uključuje zloupotrebu roditeljsko-stvaralačke spolne čovječje sposobnosti. Bilo da se spolni odnos vrši u vidu zadovoljenja požude, bilo da ga ženska osoba smatra kao sredstvo zarade— nered je isti. Spolni nagon u prostituciji ne služi svojoj prirodnoj svrsi prema nakani Stvoriteljevoj: rađanju djece u zakonitu braku. Još više: prostitucija je pojava javne prirode pa otvara vrata sablazni i zavodjenju. Prostitutkinja je žrtva zle navike te ne napušta lako svoj način življenja. Da i ne govorimo o tome kako se u prostituciji degradira dostojanstvo ženske osobe, koja se pretvara u »sredstvo«, kako se duševno iscrpljuje, duhovno upropašćuje, lišava uzvišenih osjećaja materinstva, izlaže životnoj nesigurnosti, bolestima, osamljenosti itd.

Nije, dakle, prostitucija zla navika, zao čin prvotno zbog toga što se protivi Šestoj zapovijedi već prije svega zbog toga što je zla u sebi. Bludni čin nije dozvoljen nikada, nikomu, nigdje. Red objektivnog morala traži da prostituiranje nitko ne smije htjeti. Tko bi ga prethodno usmjerio prema nekom tobožnjem dobru ili bi ga pozitivnim aktom dopustio ogriješio bi se o prirodni i Božji moralni zakon. Razumljivo da stojimo na stanovištu da je prirodni moralni zakon iznad pozitivnih zakona. Tko bi prostituciju naredio, savjetovao, hvalio, zaštićivao, pomagao i sl. postao bi suuzročnikom u njenoj zloći. Dopustiti prostituciju značilo bi uzurpirati vlast koju nitko nema niti je itko može imati. Nikakve socijalne, higijenske, psihološke indikacije ne mogu učiniti dopuštenim pozitivno sudjelovanje u prostituciji, jer cilj ne posvećuje sredstvo. Dosljedno »legalizirati«⁴ prostituciju (ovlastiti, izdavati iskaznice, ceduljice liječničke sigurnosti itd.) značilo bi pozitivno sudjelovanje u zlu⁴, što nikada nije dopušteno.

(1) Vidi u reviji *Perfice munus*, br. 12 (1957) str. 711.

(2) *Aertnys Jos.*, *Theol. Mor.* sv. I, br. 603.

(3) *Zivković A.*, *Mor. bogoslovlje*, sv. III, str. 318.

(4) *Fanfani L.*, *Man. Theol. moralis*, III, str. 304, br. 209; *Noldin De sexto* br. 18.

To ne znači da se moraju upotrebljavati prisilna sredstva proti prostituciji. Krist predviđa i peć i privremenu toleranciju (Mt 13,30). Može se, kako moralka uči, negativno držati prema zlu činu drugoga a da se ne postane njegovim sukrivcem. »Tolerirati« znači ne spriječavati silom već privremeno trpjeti da se spriječe veća zla. Danas je pitanje tolerancije i na području moralne prakse od velike važnosti osobito radi miješanja raznih naroda.⁵

Aristotel je zastupao mišljenje da je bolje tolerirati prostituciju nego dati povoda perverzijama kao što su sodomija, bestijalni grijeh itd.⁶ Na bazi slične nauke kod Sv. Augustina i Sv. Tome tolerancija je prostitucije bila ušla u praksu u Srednjem vijeku a i danas je na snazi kod nekih naroda. Ne zaburavamo, međutim, da okolnosti igraju veliku ulogu u kvalifikaciji moralnosti nekog čina. Razlikuj pogansku od kršćanske ere. Ne prosuđuj jednakim mjerilom »privremeno« i »trajno«.

Ne nazivaj prostituciju korisnom kad je u sebi zla i kad postaje izvorom tolikih zala i zlih plodova. Niti je nazivaj nužnom već radije reci da se mora nužno izbjegavati, jer ovisi o slobodnoj ljudskoj volji. Normalna ženska osoba može odoljeti seksualnom nagonu kao i normalna muška osoba. Oboje su i dužni odolijevati porivima požude i to u ime razuma i u ime vjere.

Ako prostituciju gledamo kao činjenično pitanje (»*quaestio facti*«) stvar je teža. Upravna razboritost zakonodavca mora odrediti kada se verificiraju uvjeti da se prostitucija tolerira u izvjesnim povijesnim, narodnim ili vremen-skim prilikama. Dva su načela u pitanju legalne prostitucije od osobite važnosti. »Niti se moraju niti se mogu sva zla silom spriječiti,« i »U nekim je slučajevima uputno tolerirati zlo ako je to uvjet da se spriječe veća zla.« Pozitivno nije dozvoljeno u njemu sudjelovati.

Zaključak: Prostitucija je s moralnog gledišta zla praksa, neuredno upotrebljavanje spolnog nagona. Nitko ne smije pozitivnim sudioništvom postati sukrivcem u njenoj zloći. U iznimnim slučajevima civilna vlast može tu pojavu tolerirati tj. ne boriti se proti nje prisilnim sredstvima zabrane. S moralnog gledišta niti je nazivamo korisnom ni nužnom već štetnom i zabranjenom. Niti jednostavno govorimo da se može slobodno trpjeti već moraju opstojati vrlo važni, teški razlozi radi kojih se prostitucija može iznimno tolerirati. Pri tome treba imati pred očima pameti sve okolnosti. Za rješenje problema prostitucije najvažnije je ljudska volja. Ispravan moralni odgovor, vjerska i moralna svijest najuspješnije će riješiti to pitanje. J. Kuničić

II. STO TEOLOGIJA NAUČAVA O EVENTUALNIM ASTRALNIM BIĆIMA

Napredak astronautike nekako čovjeka upućuje na to da svojim razumom odgoneta astralnu stvarnost. Jedno od zanimljivih pitanja jest npr. pitanje o eventualnim stanovnicima planeta. Je li moguće da se u crkvenoj literaturi ne nalazi to pitanje? Ako ne posoje ljudi strukturirani kao mi — da li je isključeno da na planetima opstoje nama slična razumna bića? Ako je isključena činjenica, da li je isključena mogućnost? Kako teologija gleda na to pitanje?

(5) Pijo XII u govoru 6. XI 1953; J. Kuničić, *La Prudenza del governo e il problema della Tolleranza*, u rev. »Sapienza« br. 2(1959).

(6) Sv. Toma, II—II, q. 64, a. 2 ad 1; opširnije u djelu *De Regimine Principum* knj. IV, pogl. 14. Ovo poglavlje pripisuje se Ptolomeju de Luca, ali smisao se potpuno podudara s tekstom u SUMI.